

27.4.2021

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Rekrytointituki

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 29.3.2021 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö tukitoimenpide *rekrytointituki* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Tukiohjelman tavoitteena on madaltaa kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja siten edistää uusien työnantajayritysten syntymistä ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä. Tukiohjelma toteutetaan määräaikaisena kokeiluna. Kokeilun tavoitteena on selvittää, voidaanko palkkakustannuksia alentavalla rahallisella tuella alentaa kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja näin saada aikaan positiivisen kasvun kierre. Tarkoituksena on tuottaa satunnaistetun kontrolloidun kokeen kautta tieteellisesti luotettavalla tavalla tietoa siitä, mikä vaikutus palkkakustannuksiin maksettavalla tuella on työnantajaksi ryhtymiseen ja yritystoiminnan kasvuun mitattuna eri vasteilla kuten työntekijämäärällä ja liikevaihdon avulla.

Tukea tarjottaisiin kohdejoukosta satunnaisesti poimituille yrityksille. Kokeilun kohdejoukkona olisivat yritykset, joilla ei ole ollut edeltävien 12 kuukauden aikana ulkopuolista palkattua työvoimaa ja joiden liikevaihto on vähintään 15 000 mutta enintään miljoona euroa. Tällä rajauksella tuki kohdennettaisiin yrityksiin, joiden voidaan olettaa hyötyvän tuesta. Kokeilu toteutettaisiin kontrolloituna kokeena, jossa kohdejoukkoon kuuluvista yrityksistä valittaisiin satunnaisotannalla kokeiluryhmä. Loput kohdejoukosta muodostaisivat verrokkiryhmän. Satunnaistaminen tehtäisiin siten, että jokaisella kohderyhmään kuuluvalla yrityksellä on yhdenvertaiset mahdollisuudet tulla valituksi kokeiluryhmään. Arviointi kokeilusta suoritettaisiin kokeilun päättymisen jälkeen. Työ- ja elinkeinoministeriö hankkisi arvioinnin ulkopuolisilta tutkijoilta. Arvioinnin tarkoituksena olisi selvittää rekisteriaineistojen perusteella tieteellisesti luotettavalla tavalla rekrytointituen vaikutuksia rekrytointikynnyksen madaltamisessa.

Tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Lisäksi tuen myöntämiseksi säädettäisiin eräitä muita edellytyksiä (esimerkiksi yrityksellä ei saisi olla maksamattomia verovelkoja verovelkarekisterissä tai yritystä ei ole asetettu konkurssiin). Tukea maksettaisiin 50 prosenttia yrityksen maksamista palkoista 12 kuukauden ajalta, kuitenkin enintään 10 000 euroa. Kokeilun suunniteltu budjetti on 13 miljoonaa euroa, josta 11,65 miljoonaa euroa käytettäisiin rekrytointituen myöntämiseen. Näin ollen tukea voitaisiin myöntää enintään 1 165 yritykselle. Tukien myöntäminen tapahtuisi aikavälillä 1.3.2022-31.12.2022. Tuen perusteena olevat palkkauskustannukset ajoittuvat välille 1.3.2022-31.12.2023. Tukien maksatukset voivat jatkua vuonna 2024.

Tuen kansallisena oikeusperustana olisi määräaikaan lakein rekrytointitukikokeilusta (HE luonnos).

Ennakkoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täytyminen

Tukitoimenpiteen voidaan arvioida täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit. Lausuntopyynnön mukaan tukea myönnetään yrityksille taloudelliseen toimintaan. Tuki myönnetään valtion varoista ja sen myöntää valtio. Lausuntopyynnön mukaan avustukset ovat harkinnanvaraisia, joten näin ollen tukitoimenpide on luonteeltaan valikoiva.

Kohdejoukkona ovat yritykset, joilla ei ole ollut edeltävien 12 kuukauden aikana ulkopuolista palkattua työvoimaa ja joiden liikevaihto on vähintään 15 000 mutta enintään miljoona euroa. Lisäksi kohdejoukon ulkopuolelle rajautuvat yritykset, joiden kotipaikka on Ahvenanmaan maakunnassa tai joiden päätoimialaksi on ilmoitettu Verohallinnolle maatalouden alkutuotanto, kalastus tai vesiviljely. Yritys, joka harjoittaa edellä mainittua toimintaa sivutoimialanaan, kuuluisi kuitenkin kohdejoukkoon. Tukea ei myönnetä yrityksille, joilla on verovelkarekisteriin merkittyjä verovelkatietoja tai ilmoitusten laiminlyöntejä, joilla on ulosotossa perittävänä tai muutoin perintätoimien kohteena olevia maksamattomia veroja, joka on asetettu konkurssiin tai jota koskeva konkurssihakemus on vireillä tuomioistuimessa. Yrityksen tulee olla arvonnaisverorekisterissä.

Tukitoimenpiteen voidaan lähtökohtaisesti katsoa vaikuttavan tai uhkaavan vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun, joskin kyseessä on erittäin pienet tukimäärät.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan tukeen voidaan soveltaa vähämerkityksistä tukea koskevaa yleistä de minimis-asetusta (EU 1407/2013), koska yrityskohtaiset avustukset ovat enintään 10 000 euroa per yritys, mikä on 5 % de minimis-asetuksen mukaisesta enimmäismäärästä. Lausuntopyynnössä ja rekrytointitukea koskevassa luonnoksessa hallituksen esityksesi on myös erikseen mainittu, että tukea myönnetään vain de minimis-asetuksen mukaisesti ja että yhdelle yritykselle myönnettävän vähämerkityksisen tuen määrä ei saa ylittää 200 000 euroa kuluva ja kahden edellisen verovuoden aikana.

De minimis-asetuksen 3 artiklan mukaan tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteita, jos ne täyttävät asetuksessa vahvistetut edellytykset. Jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minäkään kolmen verovuoden jakson aikana. Enimmäismäärää laskettaessa on otettava huomioon kaikki kyseisen yrityksen mahdollisesti eri viranomaisilta saamat de minimis-tuet.

Lausuntopyynnön mukaan tuen kohdejoukon ulkopuolelle rajautuisivat yritykset, joiden päätoimialana on maatalouden alkutuotanto, kalastus tai vesiviljely. Kyseisiä aloja koskevat erilliset de minimis-asetukset

(komission asetukset 1408/2013, 717/2017). Kuitenkin yritykset, jotka harjoittavat edellä mainittuja toimintoja *sivutoimisesti*, voisivat saada rekrytointitukea.

De minimis- asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan yritys joka toimii maatalouden alkutuotannon, kalastuksen tai vesiviljelyn alalla ja sen lisäksi myös jollain de minimis- asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla alalla, voidaan tukea myöntää asetuksen soveltamisalaan koskeviin toimintoihin edellyttäen, että asianomainen jäsenvaltio varmistaa tarkoituksenmukaisin keinoin, kuten eriyttämällä toiminnot tai kustannukset, että soveltamisalan ulkopuolelle jätetyillä aloilla (kuten maatalouden alkutuotanto, kalastus tai vesiviljely) harjoitettaviin toimintoihin ei myönnetä vähämerkityksistä tukea tämän asetuksen nojalla. Niiden yritysten osalta, jotka toimivat sivutoimisesti ko. aloilla, on huolehdittava siitä, että tuet kohdistuvat vain yleisen de minimis- asetuksen soveltamisalaan koskeviin toimintoihin.

Rekrytointitukea koskevan hallituksen esityksen luonnoksen perusteluissa on mainittu, että ”3§:n 2 kohdan mukaan yritys, joka harjoittaa edellä mainittua toimintaa (maatalouden alkutuotanto, kalastus tai vesiviljely) sivutoimialanaan, kuuluisi kohdejoukkoon. Koska yleisen vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen mukainen tuki ei saa hyödyttää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toimintoja, ei rekrytointitukea ole mahdollista maksaa sellaisen työntekijän palkkakustannuksista, jonka työpanos kohdentuu miltään osin mainittuihin toimintoihin” (sivu 16).

Rekrytointitukea ei siis lakiehdotuksen mukaisesti voi myöntää sellaisiin palkkakustannuksiin, jotka kohdistuvat maatalouden alkutuotannon, kalastuksen tai vesiviljelyn toimintoihin. Tämän voidaan katsoa vastaavan de minimis- asetuksen edellytyksiä. Tukiviranomaisen vastuulla on huolehtia ja ohjeistaa tuensaa-jayrityksiä tästä vaatimuksesta ja mahdollisesta tarpeesta kustannusten/toimintojen eriyttämiseen.

Kauppavaikutuskriteeri ei todennäköisesti täyty kaikkien tukiohjelmasta myönnettävien tukien kohdalla, mutta de minimis -asetusta on perusteltua soveltaa tukiohjelmaan kokonaisuudessaan, koska kriteerin täyttymistä ei ole tarkoituksenmukaista tarkastella tällaisessa ohjelmassa erikseen jokaisen hakemuksen osalta.

Lakiehdotuksen 8§:ssä on myös säännökset takaisinperinnästä ja pykälä vastaa valtionavustuslain 19§:ssä säädettyä. Rekrytointituen takaisinperinnässä sovellettaisiin myös valtionavustuslain säännöksiä korosta, viivästyskorosta, kohtuullistamisesta ja takaisinperinnän määräajasta.

Ryhmäpoikkeusasetus ei sovellu rekrytointitukeen, koska tukea voitaisiin myöntää myös muiden kuin epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden palkkauskustannuksiin.

2. Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että rekrytointituki täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset. Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa vähämerkityksisiä tukia koskevaa yleistä de minimis -asetusta edellyttäen, että tuen enimmäismäärää seurataan luotettavin menetelmin eikä tukea myönnetä, mikäli asetuksessa vahvistettu de minimis -tuen enimmäismäärä ylittyisi kyseessä olevan tuen johdosta. Lisäksi yritystukineuvottelukunta toteaa, että tukiviranomaisen on huolehdittava tarkoituksenmukaisin keinoin, että tukea ei myönnetä sellaiseen toimintaan, joka jää yleisen de minimis-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Tukiohjelman on tarkoitus olla voimassa 31.12.2023 saakka. Yritystukineuvottelukunta toteaa, että tukiohjelmaan sovellettavat nykyiset EU:n valtiontukisäännöt ovat voimassa 31.12.2023 saakka.

Esittelijä: erityisasiantuntija Sissi Kohtala

LIITTEET

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 29.3.2021 liitteineen